

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETESI ÁRA: Félévre — — 6 korona.

Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL

Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

Az Őrsők lovasításához.

Irta: Virág László csendőrszázados.

A folyó évi költségvetési törvényből folyólag 230 főnyi legénységnek lovasítása rendeltetvén el, önkéntelenül kínálkozik az alkalom, hogy egy rövid visszapillantást tegyünk azon hatásra, a melyet a 3—4 év előtt keresztülvitt gyalogosítások a közbiztonságra és az érdekelte kőzhatóságokra és lakosságra gyakoroltak, s hogy belássuk, miszerint a csendőrség általános szervezésekor már a kezdetben létesített sok lovas őrsnek eszméje mennyire életrevaló és előrelátó volt.

Hogy azonban ezt a kevésbé beavatottak is tudják, fel kell eleveníteni azon körülményeket, melyek a csendőrség szervezése előtt a helyzetet az országban, de különösen a Nagyalföldön dominálták, s a melyek lényegesen folytak be arra, hogy különösen a boldogemlékeztető borosjenői Tisza Kálmán, akkori miniszterelnök és belügyminiszter, a csendőrségi testületnek megteremtőjét, s katonai, valamint polgári állásu tanácsadóit arra készítessék, hogy a Nagyalföldön szervezett csendőrsők már eredetileg is, legnagyobb részben mint lovas őrsök létesíttessenek.

A Magyarország erdélyi részeiben fennmaradt csendőrségnek, mint katonailag szervezett közbiztonsági őrtestületnek egész Magyarország területére való kiterjesztését mindenesetre csakis a részben meglévő csendőrség igen sikeres, statisztikailag impozánsan megnyilvánuló tevékenysége, ható ereje, fegyelmezettsége, továbbá az ország többi részeiben a vármegyék autonóm jogkörében létezett polgári őrtestületek (pandurság, csendlegénység) részleges és együttműködésben való versenyképtelenség, eredménytelenség és ennek nyomán elfajuló közbiztonsági állapotok hozták magukkal.

Emitt elfajult állapotok egy őrtestület tehetetlenségével kapcsolatban, amott kifogástalan közbiztonsági állapot s egy elismert képességű katonai őrtestület vonta magára azoknak figyelmét, kiknek nem lehetett tétlenül nézni az emitt veszélyeztetett személy- és vagyonbiztonságot, s így nem volt nehéz megtalálni a megoldás kulcsát, csak elő kellett teremteni az anyagi erőt, mely a megvalósításához szükséges volt, s meg kellett győzni a törvényhozás tagjait, hogy radikális intézkedés nélkül a bajt orvosolni nem lehet, s hogy a nagy áldozat mellett az akkor kisszámú csendőrség nagygyá fejlesztésében teljes garancia található fel.

Ámde az erdélyi részekben nem lévén lovasított csendőrség, mindenesetre nem a már szervezett csendőrség minemősége, hanem az akkor adott körülmények mutathattak arra a szükségre, hogy a létezőtől eltérőleg a Nagyalföldön lovas őrsök állíttassanak fel.

Az erdélyi viszonyok akkor is, ma is igen lényegesen eltértek, illetve eltérnek Magyarország többi részeinek, de különösen a Nagyalföldnek viszonyaitól.

Amott úgyszólván kizárólag az erdősegek borította hegy-völgy dominálja a vidéket, s csak itt-ott található teljesen sík, vagy kevésbé hullámos terep, emitt a meddig a szem ellát csupa síkság, úgy, hogy egész napi járásnyira sem képes az ember egy hegységnek csak felhőszerűen kéklő körvonalait is látni.

Amott a talaj nagyobbára kemény, többnyire kővek, sziklával alapozott jó utak teszik a közlekedést könnyűvé s csak itt-ott vannak esős időben ragadós, fekete sártengerre átvaltozó televény földrétegek, melyek egy-két tavaszi, vagy őszi hetén át nehezítik meg a gyalogszerrrel való közlekedést, míg emitt egyik helyen a homok, másik helyen a vizenyős talaj 8—9 hónapig át emésztí a gyalogosan járó-kelő szervezetét; követ, ha csak valaki mutatoba nem hoz, de sok helyen még egy kavicssemet sem lehet találni, a mi megmagyarázza azután a jó utaknak még most is jelentékeny hiányát.

Amott az éghajlati viszonyoknál fogva alig van egy hónapig forróság, ha ez egyáltalán beáll, emitt sokszor május hó elejétől október derekái a nappali meleg tikkasztó hőségbe megy át, úgy, hogy július, augusztus hónapokban a bennszülött alföldi munkásnép is alig bírja ki, s közülök is igen sok áldozatot szed ilyenkor a napszúrás.

Ingoványosok, mocsarasok egész vidékek részeit a hóolvadás, részint a tavaszi, őszi esőzésekből származó víz, s a szikes talaj miatt, de a Duna és a Tisza és ezek mellékfolyóinak kiáradásaitól is alig belátható területek sokszor több hétig állanak víz alatt.

Amott kisebb-nagyobb községek szépen csoportosított házaikkal követik egymást, emitt a nagy kiterjedésű és lakosságu községeknek egymástól való igen nagy távolságait a végtelenségig, rendszer nélkül egymáshoz közelebb-távolabb fekvő tanyák, majorok, puszták népesítik be.

Ezen látkép mellett, mely a mai viszonyoknak is nagy átlagban megfelel, de a csendőrség szervezése előtt

még kirívóbb volt, el lehet képzelni, hogy az akkor még csak szűk keretben létezett vasuti, postai, táviradi, valamint egyéb közlekedési eszközök mellett «az enyém, tied, övé» között különbséget tenni nem tudó, vagy nem akaró gyanus alakok mennyire el lehettek szaporodva a Nagyalföldön, mennyire könnyen lettek mindenütt menedéket, s mily féktelen módon élhettek vissza az akkori polgári őrbestület gyengeségével, mert a tanyai nép csodálatát és támogatását élvezvén, mindig előnyben voltak az őket üldöző, kicsiny, támogatást nem igen nyelő, sokszor életét, családját féltő örcsapattal szemben.

Számos történet forog meg ma közszájon az alföldi régi szegénylegényekről, ezek felmagasztalt csinytevéséről és rémes kegyetlenkedéseiről.

Ezen állapotok nem is szülhettek mást, mint hogy az akkori intéző körök, megfigyelve a körülményeket, az akkori csendőrség katonai szervezését és képességeit átlpántálják Magyarország többi részeire is, a pusztázó csendlegenységet megszüntették s a hol a viszonyok ezt így követelték, lovát a csendőr alá adták, felruházván utóbbi oly eszközkel, melynek birtokában sem távolság, sem homok, sem ingovány neki akadályokat nem gördíthet cseljái elérésében, de a rendszerint lovas betyár, vagy szegénylegény sem pacczázhat vele.

Bátran lehet állítani, hogy ezen idea megvalósításáért mi csendőrök nagy hálával tartozunk az akkori intéző köröknek, mert nyilvánvaló, hogy a gyalogos csendőrségnek a kezdet kezdetén való kizárólagos átlpántálása mellett nem lettünk volna képesek helyünket épen a Nagyalföldön, hol a közbiztonság a legrosszabb volt, a testületbe helyeztet nagy bizalomnak és várakozásnak megfelelően megállani, igen sok jó csendőrünk és altisztünk ment volna már tönkre, a katonaviselt fiatal-ság a nehéz viszonyok miatt irtózna a testületbe lépéstől, az állam pedig nem győzné fizetni a nehéz viszonyok közötti szolgálatban idő előtt megrokkant gyalog-csendőrök nyugellátását.

Szerenese, hogy nem így történt!

El kell képzelni, hogy milyen figura lett volna az, ha az úgynevezett futó- (kapeza) betyárt a gyalog-csendőr üldözi, s előbbi löhárító hányat volna fittyöt lőtávolon kívül a gyalog csammogó, eltikkadt csendőrnek, kinek szíve sajgott volna tehetetlenségében.

Ámde, mert a viszonyok országszerte általánosan javultak s a csendőrség különben is igen költséges dolog lévén, a legénység és az őrsök folytonos szaporítása az államot anyagilag igen megterhelte, vetődött fel a gondolat, hogy a gyalog-őrsöknek sürűbben való felállításával lehet pótolni a lovas őrsököt a lovagnak elméleti, beszállásolási, beszerzési és felszerelési költségeiknek megtakarításából, ha nem is teljesen, de legalább jó részben.

Ezen eszmét támogatta azután a szakkörök azon érvelése is, hogy az Alföldön minduntalan dühöngő löbetegek: takonykór, rüh, bőrféreg stb. a kincstárnak

igen sok kárt okoznak, — ez ma is így van — s hogy nagyon sok ló megy tönkre a terbes szolgálatban, a mi által okozott károkat a gyalogosításokkal megszüntetni lehet. Nyomás érv volt az is, hogy a lovas csendőr is, ha nyomoz, vagy községet portyázik, gyalog végzi szolgálatát.

Ezek s még egyéb, tán nem is lényeges indokok is meghozták az eszme valóra váltását, s egyszer csak mint a villámütés, jött a hír, hogy a lovas őrsök igen tetemes számban gyalogossal fognak kicseréltetni, s köztűttük itt-ott új gyalog-őrsök fognak felállítani.

E hír úgy a tisztikart, mint a legénységet egyaránt meglepte a vármegyei törvényhatóságok nyugtalankodtak miatta, de a közlakosság is elégedetlenkedett, csupán az volt némi csillapító hatással, hogy új őrsök felállítása tervezetett, s ettől mindenki vár valami jó hatást.

A gyalogosítások megkezdődvén, a vármegyei törvényhatóságok részint csendes megadással, részint némi tiltakozással nézték az új állapotot, de belenyugodni soha sem tudtak.

Ha szemügyre vesszük a gyalogosítások hatását, úgy azonnal szembeötlik azon haszon, melyet a most elrendelt őrslovasításoktól várhatunk.

Az alföldi nép már a kezdetben beállító lovas-csendőrségtől s általában a csendőrségben megnyilvánuló energiától mintegy ámulatba esett s még ezen ámulatból fel sem ocsudott, a folytonos és feltűnő eredmények és ehhez mérten a biztonsági állapotok rohamos javulása figyelmét teljesen lekötötte, s bár, a mint tudva van, a régi zsandárvilágból fennmaradt ellenszenv óvatossá és tartózkodóvá tette, mégis nem várt rövid idő alatt bizonyos meleg érdeklődés és bizalom fejlődött ki benne az új csendőrség iránt, s annyira megszokottá lett, hogy a csendőr ló nélkül el sem tudta volna képzelni.

Az alföldi pusztázó, vagy tanyai ember igen szereti a lovat, a ki nem volt huszár, azt nem is sokra tartja, s így a gyalogcsendőrt is kevesebbire tartotta és tartja ma is, mint a lovast.

Tudjuk azt, hogy 3—4 lovas csendőr fellelése milyen imponáló s milyen eredményes ugyanannyi gyalogcsendőré felett. Ezt az alföldi nép jól tudja, s nem egyszer ki is fejezi, de sőt ki is használja.

Ezen gondolkozásmód fogadta a nép között a lovas csendőr helyébe lépett gyalog-csendőrt.

Ehhez járult még, hogy a hivatalból való gyalogosítások folytán igen sok lovas-csendőr és altiszt, mert mint gyalog-csendőr szolgálni nem akart, mikor ideje lejárt, a testületből kilépett, s mert a hirtelen felváltások a lovas legénység helyére jövő gyalog-legénység helyi és személyi ismerettel nem rendelkezett, de gyalog voltánál fogva sem fellelése, sem eredményével imponálni nem is tudott, de nemcsak hogy nem tudott, hanem az őt megelőzőt legénység mögött minden tekintetben hátramaradt, a roszhajlamu egyének kezdtek fellelegzeni, újból nagyobb szabású bűncselekményeket

elkövetni, s ezáltal a biztonság észrevehetően és annyira kezdett alábbszállni, hogy a panaszok innen is, onnan is mind gyakoribbak lettek, minden kis helyre csendőrséget kértek, s mert a gyalogőrök szaporítása sem szolgálta kellőleg a célt, vissza kellett térni a majd-nem harmadrészére redukált lovasőröknek visszaállításához.

Egyébként pedig az utóbbi 2—3 évben erősebb mérvet öltött szociális, nemzetiségi és egyéb mozgalmak folytán, mikor a legénységünknek tömeggel szemben kellett operálni, igen gyakran reászorultunk arra, hogy messze vidékekre nemcsak gyalog, de 20—60 főnyi lovas-legénység is rendeltessék ki, s be kellett látni, hogy míg egyrészt a mai kevés számú lovas legénységet csak néhány napra is állomásától elvonni a közbiztonságra káros, addig a tömegekkel szemben való eredményes fellépés, mely csak ritkán járhat a fegyverhasználatnál karöltve, s kellően imponál is, csakis a lovas-legénységtől várható.

A gyalogistások eszméjének felvetésekor ezen ma már napirenden lévő sok mozgalom nem volt olyan akút jellegű, hogy aggodalmat okozhatott volna azirányban, hogy gyalog-legénységünk fellépésével ellensúlyozni ne lehetne, de az óvatosság nem engedi, hogy tényleg nézzük, hogy a már-már erőszakossáig fokozódó mozgalmak teljesen elfajuljanak, hanem meg kell adni a csendőrnöknek mielőbb a módot és eszközt arra, hogy azokat szépszerével a rendes mederbe szoríthassa. Ezen eszköz pedig jelenlegi viszonyaink között mi lehetne más, mint a ló?

Legtöbb bajt csinálnak a Nagyalföldön a kőborezigányok, kik pár nap alatt egész vidékek biztonságát felforgatják s mert csak az itt-ott létező lovas-őrök képesek őket féktartani és üldözni, a gyalog-őrök lakta vidékeken a vakmerőségig fokozódott már viselkedésük a csendőrséggel szemben is, mert az őrsök csekély létszáma miatt a csendőrábrók folyton nem lehettek a sarkukban, s ha valamit elkövetnek, az asszony és gyermeknépet hátrahagyva, a főbűnösök lovon megugranak az üldözésben hamar kimerülő, de egyébként a lovas-csendőrral azonosan ügybuzgó és lelkiismeretes gyalog-csendőr elől, a mi ennek, hisz ez érthető, sok keserűséget okoz, de rajta segíteni nem tud.

De nemcsak a cigány, vagy a püszázó lótolvaj, hanem maga az őrskörletbeli tanyai lakosság is sokat keseríti a gyalog-csendőrt tehetetlensége mellett az alföldön akkor, mikor az elmúlt lovas-csendőrség eredményeit, impozáns voltát akaratlanul is dicsőíti. Károsan hatott ezen kívül a volt lovas-őrök belételeire is a gyalogosítás.

Sok helyen megesezt, hogy a kicseréléskor a lovas-legénység az utolsó szegyet is, a melyet magának mondhatott, elvitte a laktanyából, s az új gyalog-legénység — akár csak egy nagyon felállított őrsön, foghatott a megélhetéshez, mint mikor a leégett ház tulajdonosa a biztosítási összeggel kezében nem tudja, hogy mihez fogjon előbb.

Ezen helyzethez hozzájárult még a szolgálat becsületes ellátásának gondja, mely több volt azon képességnél, mellyel a gyalog-csendőr az adott körülmények között rendelkezett.

Az így megtépzott szárnyakkal küzködő gyalog-csendőrré nehezedett még a szocializmus szülte áldatlan állapot, mellyel karöltve járt és jár még ma is a folytonos gyűlésezés, a mezei s különösen az aratások idején való munkálathoz minduntalan kitörő anarkizmus-mozgalom, mely tetterejének jó részét a nyomozásoktól elvonja, továbbá az új bűnvádi perrendtartás életbelépté folytán a nyomozó eszelekmények részben korlátozása, sok derék gyalog-csendőrnök idő előtt való szolgálatképtelenné válása, s ebből folyólag a létszám folytonos hullámzása is.

Bebizonyosodott, hogy a Nagyalföld legnagyobb részén gyalogors csak ott képes megfelelni, hol az őrsnek lokális jellege van, a körlet igen kicsiny és kedvező terepű, hosszas szolgálatok a legénységet túlságosan ki nem fárasztják, s bármely nagyobb baj esetén az őt körülvevő lovasőrökről rövidesen segínyt kaphat.

Tehát a gyalogors az Alföldön csak mint kis sziget jelentkezhethet a lovas-őrök hálózataiban, de nem mint általános tényező.

Ezen és sok más hasonló körülmény kellett, s kell hogy ébrentartsák azon tudatot, hogy a Nagyalföldön a legnagyobb áldozatok árán is fenntartandó lovas csendőrsök tarthatják csak fenn a kívánt színvonalon a közbiztonságot, s ez hozta meg azon eredményt, hogy a legyalogosított régi lovas-őrök nagy részben már az idén visszalovasíttatnak, s a közel jövőben ezen visszalovasítások, illetve új lovas-őrök felállítása fokozódni fog, a mit ép oly örömmel kell hogy üdvözlőnjünk és fogadjunk, mint a mily örömmel és reményteljes várakozással fogadják sok panasz és sürgetés után azt a törvényhatóságok és a közlakosság, s bízva bízunk benne, hogy ezen céltudatos, a testület tekintélyét emelő, eredményes működését elősegítő intézkedések, s az ebből folyólag az államot jobban megterhelő anyagi áldozatok nem fognak kárba veszni.

Szakszerű kérdések.

Irtta: Székely Vladimir, m. kir. államrendőrségi fogalmazó.

III.

Elő volt-e készítvé a lopás?

Nagyon sok lopást megelőz a helyszínnel alapos tanulmányozása. A tolvajnak ismernie kell azt a területet, melyre vajmi kevésbé áldásos működését ki akarja terjesztetni. Hosszu megfigyeléssel kutatja a helyiségek besorolását, a be- és kijáratokat, a zárat, csengőket, a helyiség lakóit azok szokásait, nevezetesen mikor mennek el és jönnek vissza, mikor fekszenek le, mikor kelnek fel.

Azonban ritkán csinálja azt maga a tolvaj. Rend-

szerint más czimborát biz meg a kémkedéssel, néha többet is.

A kém — tolvajnyelven a baldover — pedig ravaszul fog a munkához. Hol koldus, házaló képében, hol mint napeszmás mutatkozik, vagy a szerelmest játsza, az urék Marcsájának udvarolgatva minden áron, sőt egyik-másik egyenesen cselédnek is elszegődik a kiszemelt áldozathoz.

Mikor forog fenn előretvert s előkészített lopás?

Arra mutat, ha a tolvaj feltűnő helyismerettel batolít be, ha nem tervszerűlenül, a keze ügyébe esőt, hanem kikeresve, az értékest lopja el, ha elrejtett dolgokat, minden különös keresés nélkül nyomban megtalált, biztosító intézkedéseket ép ott tett, a honnan tényleg veszedelem fenyegethet.

Egy előkészítettek majd kizárólag a betöréses lopások. Az előkészítéssel lényeges szerepet játszik akárhányszor a legváltozatosabb furfang, olyan is, mely a humornak sincs híján.

Egy alkalommal egy fővárosi kereskedő nejéhez beállított egy fiatal ember. Igen komoly arcot vágott.

— Engedje meg, nagyságos asszonyom — szóló fátyolozott hangon — igen kellemetlen hírt hozok. A kedves férje a kávéházban az alsósparti közepén hirtelen rosszul lett, leszédült a székéről és most ápolja a kávéházi személyzet.

Azt hiszem, a guta érte.

Az asszony szörnyen megijedt és lélekszakadva rohant a kávéházba.

Férj uram vígan és egészségesen ép akkor mondta be az ultimót.

— Mi ez, hát téged nem ütött meg a guta?

— Micsoda beszéd? Már mért üssön meg? Az asszony elmondta a történeteket.

Valaki tehát bolonddá tartotta.

De nem volt még sem tréfa. A mint hazaért, lakását kifosztva találta. Elemelték ott mindent, a minek csak valamelyes értéke volt.

Az sem rossz, a mi B. hivatalnokkal történt. Egy szép napon becsenget egy hordár s egy borítékot nyújt át, azzal aztán szó nélkül elmegy.

B-né kíváncsian felnyitja a borítékot. Hát két színházi jegy volt benne. Földszinti támlásszékre szölottak. Nagy örömmel is fogadja a hivatalából hazatérő férjét.

— Ez igazán kedves meglepetés volt! — mondja.

Hát ma színházba megyünk.

— Nem tudok róla — feleli a férj.

Ugyan ki küldte neki a jegyeket?

A férj egyszerre homlokára üt.

— Már gondolom... a multkor megismerkedtem a gondnokkal, talán az kedveskedett.

A derek házaspár tehát felkerekedett és színházba ment. Ott sebtiben meg is köszönték a jegyet a gondnoknak, a ki ép szembe jött velük az előcsarnokban.

A gondnok semmiről sem akart tudni.

— Milyen szerény ember! — vélekedett a férj.

A darab szép volt, jó volt. Nem csuda, ha jó kedvvel jöttek haza.

De menten szomorúvá vált a férj és feleség arca, mikor a lakást feltörve és kifosztva találták.

Az asztalon irás volt. Néhány szó csupán, de eleget mondott:

A potya jegy — elmélkedett a szellemes tolvaj — nem mindig potya.

Az előkészítettségre megállapítása azért fontos feltevése a nyomozásnak, mert az ennek alapján bevezetett pühatolás igen sokszor a tettes, illetve czinkostársának nyomára vezethet. A panaszos alapos kikérdezésével, a szomszédok, a házbeliek észleleteivel becses adatok kerülhetnek kezünkbe. Egyik-másik, ha emlékeztetést fel-frissítjük, tényleg egyszerre csak vissza talál emlékezni erre vagy arra a ház, a helyszín körül settenkedő alakra, a kinek annak idején ugyan nem szentelt figyelmet, most azonban teljesen tisztában van gyanus voltával.

Az előkészítettségre álkulesok lopásoknál, néha a zár állapotából is lehet következtetni. A tolvajok gyakran vesznek le zárákról viaszkos lenyomatokat. Nézzük meg tehát, hogy nem találunk-e a záron utólag egy kevés viaszmaradékot.

Ámbár oly kiváló álkulesok állnak a tolvajvilág rendelkezésére, hogy e régi módj eszközre nincs szüksége. Jobbára a kezdő tolvaj fordul ehhez.

Többen követték-e el a lopást?

Hivatásos, szokásos tolvajok ritkán szoktak lopásokat egymagukban elkövetni. Többnyire társasan működnek. Különösen a bolti tolvajok, zsebtolvajok és a betörők szoktak szervezett bandákba tömörülni.

A tettestárs legjellegzetesebb alakjai: a kém (a baldover), a kiről már megemlégtünk és a vigyázó (smirelő).

A smirelőket rendszerint betörők, de zsebtolvajok, vásári tolvajok és kocsi-fosztogatók is szokták használni. A smirelő kötelessége, hogy bajtársát a tettenérés veszedelmétől megóvja és szökését elősegítse. A tolvaj a smirelővel bizonyos jelekben állapodik meg, teszem fel fűttyben, nyelvezettintésben... Meghatározott jeladással jelzi a smirelő a muló bajt, például, ha valaki elmegy a ház előtt. Akkor a betörő egy időre csendesen meg-lapul. Más jeladás tolmácsolja a nagyobb veszedelmet. Mikor a betörő már alaposan felpakkolt, ő is jelt ad: kérdezi, hogy mehet-e. A smirelő erre megint válaszol.

A smirelő egyáltalán nagy segítségére van a tolvajnak. Akárhányszor csak az ő furfangjával menekedhetik ki a tolvaj a kelepceből.

Egy betörő kedvesével együtt ment ki egy izben «munkára». Egyik házbán egy magára hagyott lakás ajtaját kinyitotta a szakavatott tolvaj, aztán beküldte kedvesét. Ő maga addig lesbe állt. A leány jól felcsomagolt és ép ki akart osonni a házból, a mikor a házmester meglepte. Volt nagy ijedelem.

A betörő erre odalépett:

— Mi történt itt? — szólt parancsoló hangon.

A házmester elmondta, hogy tolvajt csipett meg.

— Jő, a rendőrségtől való vagyok! — felelte a tolvaj s hivatalos komolysággal magával vitte a tolvajlányt. A sarkon túl persze vége lett a komolyságnak. A tolvajpár ugyancsak vigan nevetgél.

A szokásos tolvajok rendes taktikája, hogy együvé való tartozandóságukat titkolják. Minden olyast lehetőleg elkerülnek, a mi később arra volna ellenök adatként felhasználható, hogy együtt dolgoztak, egy banda tagjai voltak. Nyilvános helyeken azért nem is igen mutatkoznak együtt.

Ha több egymáshoz tartozó tolvajt egy időben letartóztatnak, arra előre el lehetünk készülve, hogy «nem ismerik egymást, soha nem látták egymást». Még az édes testvérek is szörnyen idegen arccsal bámulnak egymásra valóságos komédiás módra. A legjobb esetben csak nagyon felületes, látásból való ismeretséget vallanak be, vagy azt, hogy igen véletlenül akadtak össze.

Ilyenkor jó lesz, ha firtatni kezdjük, hogy egy városból, egy vidékről valók-e? Ha igen, akkor többnyire kézzelfogható a hazudozásuk.

Kutassuk ki azután a multjukat. Bizonyára előbbi bűncselekményeikben is együtt szerepeltek, vagy egy fegyházban ülték le büntetéseiket.

Közben megfigyelhetjük a gyanúsítottak magatartását. Nem adnak-e lopva egymásnak jelet?

Nemkülönbén együvé tartozandóságuk mellett bizonyíthat, ha egyforma tárgyaik vannak. Kés, pipa, ruhacikk, cipő stb. A holmi szóval rájuk vallhat.

Nemrégiben Budapesten egy időben a keleti pályaudvaron két veszedelmes utazó zsebtolvajt fogtak el. Nyilvánvaló volt, hogy ezek együtt utazgatnak és lopnak. Persze tagadták.

Rámeredtek egymásra a szembesítésnél és rázták fejüket.

— Nincs szerencsém az urat ismerni! — volt a meggyező válasz.

Mikor átkutatták a zsebeiket mindegyiknél egy Pozsonyba szóló vasuti jegyet találtak, és a jegyek számai egymásután következtek voltak.

Tehát egyszerre, illetve egymás után váltották meg jegyeiket; azaz a jegypénztárnál még nagyon is együtt voltak.

A nyomozás végül ki is derítette, hogy a két jó madár már hónapokon át együtt vadászgatott telt bugyellárosokra s nehéz aranyórákra.

Lólopások nyomozása.

Közl: *Russ Lap*ót járárszermester.

Tudvalevő dolog, hogy nálunk a lólopások napirenden vannak és, a mi eléggé sajnós, sok esetben a tetteseket és a lopott lovakat kézrekeríteni nem sikerül.

Azt is tudjuk mindnyájan, hogy a lólopásokat nagyobbára cigányok követik el és mégis nagyon ritka az olyan eset, hogy az óvatos és ravasz cigánynál járlat nélküli lovat találunk. A cigány, akár becsületes uton jutott a lóhoz, akár lopta, minden körülmények között, az első felhívásra előmutatja a járlatot, melynek valódiságához kétség se fér és így az ellenőrzésen kívül bántódása nem történhetik.

Hogy a lólopások megszűnjének, illetve, hogy a cigányokra a lopás rábizonyítható legyen, tudnunk kell, hogy a cigány rendszerint milyen uton és módon jut a járlathoz. Ha ezt ismerjük, könnyű lesz a dolgunk a cigánynyal szemben és csakhamar elérjük, hogy lólopások sokkal kisebb számban fognak előfordulni.

Lássuk csak, hogy a cigány miképpen dolgozik.

A cigány kóborlásai közben ott lop lovat, a hol éppen alkalma nyílik rá. A cselekményt mindenkor az éj beálltával hajtja végre és már korra reggelre a 3—4. határba menekült zsákmányával. Itt aztán akár a község végén lakó, akár pedig éppen a mezsei munkára induló egyszerű, romlatlan lelkű, naiv gazdákkal mindjárt megkezdí a csepeztetést, a mi a cigány ravaszsága és nagy rábeszélő képessége, valamint a földmives gazdák korlátoltsága és hiszékenysége folytán rendszeren sikerrel is jár és alig félórai tárgyalás után azzal végződik, hogy az áldozatul kiszemelt gazda néhány korona ráfizetéssel kiseréli rongyos gebéjét, a cigány értékes paripájával. Ha az ügylet létrejött, a gazda a lovat azonnal átintja a cigány nevére, míg a cigány, miután a gazda rendszerint nincsen abban a helyzetben, hogy a megállapított csekély különbözetet azonnal kifizesse, azzal az ürügygel, hogy a járlatot csak akkor adja át, ha az árkülönbözetet megkapja, szépen kimenekül a hinárból és így a lovat járlat nélkül szőza a gazda nyakára, míg ő vigan nyargalász tovább új lovával, zsebében a minden kétséget kizárólag hiteles járattal. A gazda persze hiába várja a cigányt, hogy a járlat átadása mellett a követelésért jelentkezzen és miután a lovat vagy két évig járlat nélkül használta, két jó ismerőse társaságában elmegy a jegyzőhöz, ki aztán, miután a gazda tannival a jogos tulajdont igazolja, kiállítja a járlatot, mikor aztán a gazda is könnyen tulajdat a lovon.

Mit kell tehát tennünk, hogy a lólopásokat megakadályozzuk, illetve, hogy a megtörtént lopásokat kideríthessük?

A cigánynál sohase elégedjünk meg azzal, hogy hibátlan járlatot mutat elő. Hanem vizsgáljuk meg különösen azt is, hogy a járlat, mikor lett kiállítva és ha azt tapasztaljuk, hogy annak keltezésétől csak rövid idő telt el, ha lehet személyesen, vagy esetleg távbeszélő vagy távirdai uton ne mulasztunk el meggyőződést szerezni arról, hogy azon gazdánál, kitől a cigány lovat szerezte, nincsen-e járlat nélküli ló. Ha mindannyian szigorúan fogjuk e tekintetben a cigányokat ellenőrizni és minden gyanus esetben a fenti eljárást fogjuk kö-

vetni, az eredmény meglepő lesz és rövid időn belül nemcsak tömeges lopásokat derítünk ki, hanem elérjük azt a legfontosabb célt, hogy lólopások bazárunkban alig fognak előfordulni.

A leírt eljárás magam gyakorlatilag kipróbáltam és állandóan alkalmazom és mondhatom, hogy a felügyeletem alatti körletekben a lólopások fehér hollószámúak mennek.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az óriási fákról.

Sok hatalmas nagyságú vén fa ismeretes ugyan hazánkban is, mindezek azonban apró cserjék azon 5—6000 éves fa-óriásokhoz, a melyek Kaliforniában most is teljes egészségben tenyésznek tovább. A fenyőfélékhez tartoznak ezek a csodafák; számuk hetven körül van s most már állami oltalom alatt állanak, hogy a kapzsi emberek el ne pusztíthassák az őz világ eme bámulatos maradványait, a mint néhányval már csakugyan megtették.

Ezen említett fák közül különösen három nagybirú a melyeknek a környékbeli nép külön neveket is adott. Az egyik neve: «Erdők atyja», a másiké «Erdők anyja», egyet pedig «Szürke óriás»-nak hívják.

Ez utóbbi fa derekának kerülete 29 méter s csak 60 méternyi magasságban kezdődnek az ágai, a melyek egy-másra 6 méter kerültek.

Több óriás fában hatalmas odvak vannak, melyek néha oly terjedelmesek, hogy az embernek nagyon kényelmes, szobákra osztható lakásként szolgálhatnak. De az ilyen odv a fa nagyságához képest még oly kicsiny, hogy a fa egészségére semmiféle befolyással sincs, annyi az az óriásnak, mintha a mi fáinkon a harkály egy-egy kis lyukat vág, a melybe valami bogár beleköltözik.

Egy ilyen fában olyan odv van, hogy abba kényelmesen be lehet lovagolni és a lóval meg is fordulni benne. Egy ledől óriás fa belseje pedig kipudvásodván, most hatalmas csövet képez, mely holmi alágutnak is beillik. Ennek a törzse belsején egész hosszabbak végig ment egy utazó társaság s az egész különös úton még a legmagasabbnak sem kellett a fejét sehol meghajtani.

Néhány évvel ezelőtt egy ilyen óriás fát kivágták azért, hogy a new-yorki múzeumba szállítsák. Természetesen nem az egész fát, mert hiszen az lehetetlenség lett volna, hanem csak egy részét, a törzséből egy darabot, bár ezt az aránylag kis részt sem lehetett egy darabban elszállítani, hanem több felé szétvágták; s csak a múzeumban állították aztán ismét egybe.

Pontosan kimérték akkor, hogy hány öl fa felt volna ki ezen egyetlen óriásból. És szinte elszörnyed az ember, hogy nem kevesebb, mint 2830 öl! Hiszen ezért a mi közönséges fáinkból egy egész erdőt kellene kiirtani. A budapesti Margitsziget területe körülbelül 120 kat. hold; és ez ezelőtt felszázaddal roppant nagyságú nyár-fakkal volt sűrűn benőve, a melyek legnagyobb részét, mikor a szigetet a mai módon rendezték, — kivágták s csak a partokon levőket hagyták meg. A kivágott fákat előlává epírtották s a most is élő Magyar főkertész állítása szerint, az egészből 4000 öl fa lett. Holott maga az egyetlen fentebb említett óriás fából 2830 öl felt volna ki!

E fa magassága 95 méter volt, törzsét csak 28 ember bírta körülfogni.

De hogy is sikerült ezt az óriást kivágni?

Legelőször is lehető mélyen rést vágtak fejszével a fa egyik oldalába, a földszinthez közel. Akkor itt beállították egy nyolcz méter hosszú pengéjű, külön ezen célra készített hatalmas fűrész. Miután hosszú s nehéz munkával jól bevágták a törzset, valamennyi munkás egyszerre elkezdte húzni azokat a vastag köteleket, a melyeket a fa ellenkező oldalán, magasan megerősítettek. J.

A mint a munkások, számszerint ötvenket, minden erejüket megfeszítették, egyszerre csak borzasztó recsegés-ropogás hallatszott, majd valóságos dörgés, midőn az óriás szilánkká zúvva a szomszéd apróbb fákat, végig bukott a földön, a mely érezhetőleg megrendült az iszonyú tömeg lezúbanására.

A kivágási munkálat három egész hétig tartott.

Érdekes elmondani egy másik ilyen fa kivágásának történetét is.

Ez az óriási fa 100 méternél magasabb volt, törzsének kerülete körülbelül 92 méter. A munkások először is a törzs alsó részéről a majdnem fél méter vastagságú kérget fejtették le s úgy fogtak hozzá a kivágáshoz. Vágtak aztán napokig, de végre is belátniuk kellett, hogy fejszével lehetetlen a roppant törzset átvágni. Most gondolták hát ki: több négy méteres hosszúságú vastag fűrőt csináltattak s ezekkel furkálta öt ember 22 napig, két oldalról a fát, hogy így majd valahogy áttörik a derekát, de az öreg fa nem tágított s hatalmas lombjai büszkén zúgtak tovább is oda fönt a magasban.

Az emberek már felbe akarták hagyni a sikertelennek mutatkozó munkát, midőn egyszerre nagy vihar támadt, mely aztán a munka 25-ik napján szörnyű recsegés-ropogás közt kidöntötte a meggyöngyült derekú óriást, a mely, a mint aztán egygyűrűből meg lehetett állapítani, 3000 évesnél idősebb volt.

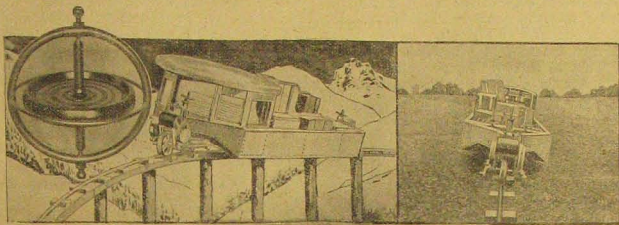
KÉPEINKHEZ.

A jövő vasutja.

A londoni tudományos társaságban a minap mutatta be Brennan Lajos, angol mérnök szenczációs találmányát: az egyvágányu vasutat, mely lehet, hogy egészen fel fogja forogni az eddigi közlekedési rendszereket. Az egyvágányu vasut igen szellemes szerkezete azon a gyermekjátékon alapszik, melyet csigának nevezünk. Ismeretes, hogy ha egy csigát megpörgetünk, akkor az egyensúlyt tart, sőt ha egy szál fonalra egyoldaluan felfüggesztjük, ott is megmarad. Ez a természeti tünete az alapja a Brennan vasutnak. Szinte csodálatos a vasut járása. Elöl egy kerék, hátul egy kerék és a vonat mégsem dől feloldalt. Ha a vonatot a levegőbe függesztjük drótra tesszük, onnan sem esik le. A vonatot két vízszintes irányba függesztett másfélalábnyi csiga tartja egyensúlyban, melyek szűdületét gyorsasággal forognak ellenkező irányban.

A csigákat hajtó erő rendkívül csekély. A vonatot, magát egy elől elhelyezett motor hajtja.

Az egyvágányu vasutnak, melyet képeinkben mutatunk be, nagy jövőt jósolnak a szakértők.

Brennan egysínű vasútja. A pörgettyű; hegyi és sík pályán futó kocsija.

HIREK.

Rablógyilkosság. Május hó 5-én délután Magyar Jánost, a gróf Sigray Antal tulajdonát képező s Gulner Gyula pestvármegyei főispán által bérlett Sárpötölle pusztán alkalmazott tejes kocsiát, a mint Székesfehérvárról kocsijával hazafelé hajtott, a főenyi erdő mellett ismeretlen tettesek, kik előbb a kocsiába fogott lovakat lőtték le — agyonlőtték s az általa aznap a székesfehérvári postahivatalnál felvett és egy lezárt bőrládában őrzött — eddig ismeretlen összegű — pénzt, a bőrtáska felvágása után elrabolták. Az ismeretlen tettesek utáni nyomozást Babesák István járásörmester, székesfehérvári járásparancsnok megfelelő számú legénységgel bevezette.

Tűz a brassói csendőrségi confectionban. A brassói pótzárnay épületében levő confectioni vasaló helyiségében június 9-én reggel tűz keletkezett, melyet azonban a legénység a tűzoltósággal együtt, még mielőtt a kincstári javakban kárt okozhatott volna, eloltott.

KÜLÖNFÉLÉK.

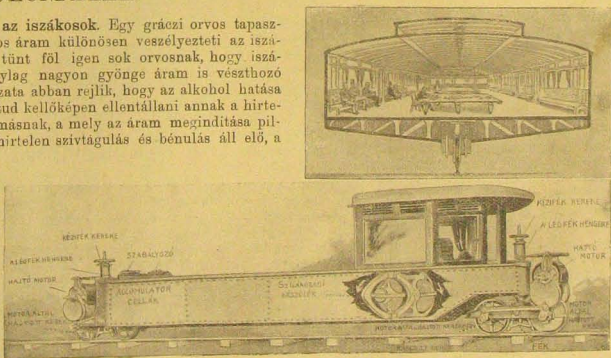
A villamos áram és az iszákosok. Egy gráci ai orvos tapasztalatai szerint a villamos áram különösen veszélyezteteti az iszákosokat. Már régebben tűnt föl igen sok orvosnak, hogy iszákos emberre már aránylag nagyon gyöngő áram is vészthozó lehet. Ennek a magyarázata abban rejlik, hogy az alkohol hatása alatt elfajult szív nem tud kellőképpen ellentállani annak a hirtelen fellépő nagy vérnyomásnak, a mely az áram megindítása pillanatában föllep. S így hirtelen szívtágulás és bénulás áll elő, a melynek halál a vége.

Ósi pénzek. Ismeretes, hogy az afrikai négek és az indiai nép ősidő óta a kauri csigát használja kisebb értékek kifizetésére, pénz helyett. Thubert Emanuel, a ki az amerikai ősnépeket tanulmányozta, azt találta, hogy ezek is a kauri csigát használják pénzgyanánt. Hasonlóan, mint az afrikaiak a

kauri csigát ők is furják és fűzérbe kötve hozzák forgalomba különféle értékekben. Körülbelül 20—30 darab néhány fillér értéket képvisel.

Nagyobb értéket más fajtájú csigákkal és kagylókkal fizetnek. Legtöbbet ér a fűlcsiga. Kaliforniában még napjainkban az ősamériai, ha lovat akar venni, fűlcsigával fizeti. A mexikói indiánusok nagy vásárlásnál strucczollal vagy ékkövekkel, különösen a szép türkiszszel szoktak fizetni. A pénzértékeket vagy feltűzve öveikben tartják vagy kilyukasztott szijba illesztik és így csatolják fel derekukra. Fizetésekor egyenként szedgetik ki értékük szerint.

Zenélő hegy. Mexikó köztársaság Hermosillo városában a Carmel-út végén, a hol a Carmeltemplom áll, egy 220 méter magas sziklahegy van. Valamikor tűzhányó lehetett, mert a tetején kráterzerű üreg van. Az oldalain repedések vannak, melyek kisebb-nagyobb barlangüregekbe vezetnek. Ezt a sziklatömeget országzerte „el cerro de las campas”-nak, harangozó hegynek nevezik, mert az időjárás szerint zenélő hangokat ad. A mint a szél gyengébb vagy erősebb, a szerint a sziklatömeg más és más hangot zúg. Spring A. mexikói utazó meglátogatta a híres

Brennan egysínű vasútjának kocsija.

zenelő hegyet és csodálkozva hallgatta végig a különböző hangokat. Erős szélvihar orgonasípek hangjait, csendesebb szél különféle fuvalahangokat vált ki a hegyből. Ha pedig a templom harangja megkondul, a legtisztább hangban visszahangozza azt. A hegy belsejében a sziklák úgy alakultak, hogy a betóduló levegő, mintha óriási sípba fúdná, azt megrezdíti, míg a harang hangját a barlang hangoztatja vissza. Persze a közép mindenfélét babonát fűz a nevezetes hegy különös tulajdonságához.

Az alvás iskolája. A legkülönbözőbb szakmákban létesült iskolák hosszú sorához nemrég az alvás iskolája csatlakozott. Persze Amerikában, a hol minden különleges ötletnek akad mindjárt praktikus vállalkozója is. Az iskola csupán a nők számára van berendezve és célja megtanítani a nőket az alvás helyes módjára. Sok orvos ugyanis azon a véleményen van, hogy a nők szépséget egy helytelen alvási rendszer megrongálja és az alvás közben való rossz fekvés nemcsak a testtartást torzítja el, hanem az illetőnek kedélyhangulata is rossz befolyást gyakorol. A ki az alvás alatt kényelmetlen pozícióba kerül, az rendszeren közvetlenül ébred, míg a kényelmes, kellemes fekvés jökevet, ruganyosságot és derűt idéz elő az ébredés után. Az alvás iskolájának alapító vállalkoznak arra, hogy egy tizenkétórás tanfolyamon kioktassák tanítványait az alvásnak arra a módjára, a melyet a természet előír. Orvosi fölfogás szerint a nők általában többet horkolnak, mint a férfiak. Ennek az oka az, hogy a nőknél gyakori az orrkatarus. A horkolás mihamar nyomot hagy az arcon: az állkapocs leesik és a száj nyitva marad, mi által az arc épenéggel nem kellemes alakot ölt. Elsősorban a horkolásról akarja tehát az iskola leleszköztetni a növendékeit és megtanítani őket csukott szájjal való alvásra. Programmon van továbbá annak az előadása, mikép rendezzék el a nők hajukat, hogy kényelmükön alvás közben kár ne essék és alvás után ép olyan üdék maradjanak, a minők alvás előtt voltak. A nők okvetlenül bontsák ki a hajukat lefekvés előtt, a hajjukat szedjék ki, hogy a fűrtök szabadon omoljanak szét és a kellő fekvési helyzetet meg ne nehezítsék. A ki befot hajjal fekszik le, rendszeren főfájással, elcsigázva ébred. Az iskolát már eddig is sok nő látogatta és mindnyájan elismerően nyilatkoznak a módszerrel, a mely ott elsajátítható.

Elsüllyedt hajók. Mi történik a tengeren elsüllyedt hajókkal? Mindannyian a tenger fenekére kerülnek, vagy csak egy bizonyos mélységre süllyednek: hol aztán a víz nyomása egyenúlyban tartja? A kérdés véglegesen mai napig sincs eldöntve. Többször a tengeren teljesen elhagyatott óriási hajótesteket láttak, melyek állapotuk után ítélve évekig a víz színe alatt lehettek. Az ily hajók a tengeren különösen ködös időkben a közlekedést nagyon megnehezítik s már sok szerencsétlenségre szolgáltatott okot. Az amerikai Egyesült-Államok kormánya a "vándor hajóroncsok" eltávolítása tárgyában egy nemzetközi bizottság alakítását sürgeti, mely azonban mostanái nem jött létre. Késéget nem szenved, hogy a középker kisértes hajói valamint az annyiszor emlegetett repülő hollandi nem volt egyéb, mint régen elmerült s ismét a víz színére emelkedett hajóroncsok.

Az anyák figyelmébe. A legtöbb gyermek testi fejlődését javarészt a vezéreltetett terheltség alterálja. A legnagyobb szerepet ebben a szülők iszákossága játsza. A tuberkulózis is elég szép számmal okozója a szellemi és testi fejletlenségnek, de a palinka és a szesz, főleg az alsóbb néposztály gyermekeinek idegrendszerét teszi tönkre. Egy előkelő orvostanár mostanában vett

megfigyelés alá negyven gyermeket. Ezek között 8-nál vezéreltetett a baj, a mely főleg a kisebbeknél rángatózó göresökben nyilvánul, a nagyobbaknál a hibás szem és fül, a rövidlátás a rossz hallás és a teljesen visszamaradott csontrendszer mutatja a bajt. A dadogó és gyöngélművelés bihetetlen arányát a teljesen elhanyagolt gyermekek adják, azok, a kik kicsiny korban, a mikor az any és a koponyacsontok még teljesen lágyak, egyedül vannak. Ezek és ezek között megállít agyukat s innen származik a baj, a melyet aztán egész életükben megsínylenek. Sokat kellene tenni az államnak, hogy a munkába járó anyák kisdidei sohase legyenek egyedül, vagy öt hat éves gyermekek gondozására bízva. Ezekből válnak leginkább a gyöngélművelek és visszamaradottak.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

A rózsatevkek irtására sikeresen használják a kénport, melyet el elepett leveleket, szárazakat és hajtásokat egyszerűen be kell hinteni, természetesen ne akkor, mikor esőre áll az idő, vagy már esik is, mert ez esetben hatástalan. A szer nagyon olcsó és azért szívesen alkalmazzák nagy rózsátelepeken.

A patkányok kipusztításáról a következőket írja egy gazda a Gazdasági Lapokban: Azon épületben, a hol patkányok vannak a jászol alatt, a lyukak közelében, nyolcz napon keresztül alacsony deszkaetőkben finoman darált kukoricát kell felállítani. Ivóvízről is gondoskodni kell. Ezen eleséget naponként meg kell újítani. A patkányok nyolcz nap alatt egész rendszeren hozzá szoknak ezen etetéshez és az eledelre rá járnak. Nyolczadik napon azután tiszta arzenikumot kell a dara között jól elkeverni, még pedig a dara literjére 10 gr-ot számítva és az eleséget, mint rendszeren, a szokott helyre felállítani. Ajánlatos azonban ezen utolsó napon felállított mérgezett eleséget más jószágának hozzáférhetlenné tenni, azaz a jászolok alját bedeszkázni vagy más módon elkülöníteni. De úgy, hogy a patkányok azért jól hozzájutassanak. A patkányok — hozzá szokva a rendszer etetéshez — most is rá fognak menni s miután az arzenikum édes, annak ízét meg nem érzik a dara között. — Ezen módon én összes istállóimban, a hol patkány volt, azokat teljesen kipusztítottam.

KÖNYVISMERTETÉS.

A koronázási jubileum ünnepies alkalmára érdekes aktuális munka jelent meg: „I. Ferencz József Magyarország királya”, teljes élet- és jellemrajza. Írója: Márki Sándor dr., a kolozsvári m. kir. Ferencz József Tudományegyetemen az egyetemes történelem tanára, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, a kiünő történetudós, a ki magas színvonalú historiai munkáival országos nevet s tekintélyt szerzett.

Már maga az a körülmény, hogy a munka ily elsőrangú szakember tollából került ki, elég garancia arra, hogy a mű a legszelebbebb néprégeken is meleg fogadtatásra fog találni, de a kiválóan ünnepi alkalom, a koronázási jubileummal kapcsolatos ünnepségek is foko-

zött mértékben fogják az ország figyelmét ős királyunk ez első igazi biográfijára irányítani.

A magyar népek mindig egyik legszebb hazafiai erénye volt a rendíthetetlen királyhűség, de e köteles alattvalói hódolaton felül tán soha királyát nemzet nem övezte oly lángoló szeretettel, lovagias ragaszkodással és dinasztikus hűséggel, mint I. Ferenc Józsefet. Most, hogy a Gondviselés kegyelme megengedte, hogy együtt ünnepelhetjük király és nemzet a magyar alkotmány visszaállításának s szeretett királya megkoronáztatásának egyenőves fordulóját, a király és a magyar nép lelkének összedobbanása bizonyára a tiszta lelkesedés öszinte hangjait fogja kiváltani szerte az országban. Ennek a lelkesedésnek, ennek a szeretetteljes hódolatnak visszhangja Márki Sándor dr. könyve.

Külső kiállításban is olyan ez az alkalmi diszmunika, mely minden tekintetben méltó Márki könyvének tartalmához és a jubiláris napokhoz. Ugyanis nagy albumszerű alakban jelent meg, husz ives kötetben, külön e célra készült finom illusztrációk papíron, tele szebbnél-szebb korbu szövegképpel, portrait-reproduktóval és műmelléklettel. A könyv ára 20 korona. Megrendelhető a Franklin-Társulatnál, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre, továbbá a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

B. J. c. örsvezető. 1. Uj nyugdíjtörvény még nincs. 2. A szolgálati bizonyítvány a csendőrségnél még nincs bevezetve. 3. Az 1873. évi II. tcz. 2. §-a értelmében a tizenkét évet szolgált altisztekkel egyenlő igényvel bírnak — és pedig tekintet nélkül a szolgálati idő tartamára — mindazon altisztek, kik ellenél előtt, vagy közbiztonsági szolgálatban oly módon sérültek meg, hogy habár azáltal voltak katonai szolgálatra képtelenek váltak is, de polgári hivataloknál még alkalmazhatók. Enneklova, ha a fennjelzett körülmények valamelyike az ön által említett egyenlőre is fennforog, az igényjogosultság igazolvány kiadását ő is kérheti.

N. J. A nyugdíjas állományban — díjnok minőségben eltöltött szolgálati idejének a csendőrségi szolgálatba, illetőleg öszszsz szolgálati idejébe való betudását hosszas és érdemekben gazdag csendőrségi szolgálat után is csak legfeljebb kegyelem után remélheti. Kérelmét majd felülvizsgálata alkalmával adja elő Okmányait jól őrizze meg.

B. S. ny. c. őrmester. A honvédelmi miniszter esütörtökön déli 12-től 1 óráig fogad, kérelmét nemcsak a miniszternek, hanem az államtitkárnak is elő lehet adni.

Pécsi zsandár. Ha az életkoruknál fogva törvényesen felelősségre nem vonható gyermekek dalolnak valamely a csendőrséget sértő gúnydalt, azért — miután a gyermekeket szülei felügyelni, ellenőrizni és azok teletéért is felelősséget vállalni tartoznak — a gyermekek szülei jelentendők fel a közigazgatási hatóságoknak, a gyermekek fölött köteles felügyelet elmulasztása által előidézett hatóság közeg megsértéséért. Ha a gúnydalt felolvasók dalolják, úgy az eset — becsületisért képezzén — a járásbírósz hatáskörébe tartozik, mely esetben a szolg. utasítás 3. §-ának utolsó bekezdése értelmében kell az illetőkel szemben eljárni.

B. J. gazdálkodásvezető. Olvassa el a XV. 7. és a XIV. 6. pontokat. Ezek szerint a rendes napi belélen felül naponként még 10 fillért fizet. S ez természetesen is, mert a segédmunkás nem teljesít külszolgálatot, tehát nem követelhet térítmenyt.

Sz. F. I. Nagyműltőség. 2. A minisztert minden körülmények között a Nagyműltőség czim illeti.

D. L. csendőr. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

K. J. csendőr. E helyen szivesen helyreigazítjuk, hogy a lapunk I. é. 22. számában közölt „Egy háromszoros rablőgylő-kosság kiderítése” című cikkben megnevezett csendőrt nem Komnerth Sándornak, hanem Komnerth Jánosnak hívják.

K. J. örsvezető. Franklin-társulat könyvkereskedése, Budapest, IV. egyetem-u. 4.

Z. csendőr. Kérdésével forduljon a szakasziparancsnoksághoz.

HIVATALOS RÉSZ.

RENDELETEK.

Körrendelet.

61713/16. sz. Kapesán a folyó évi április hó 4-én 3265/eln. szám alatt közzétett körrendeletnek (Rendelei Közlöny Szabályrendeletek folyó évi 13. szám) közhírré teszem, hogy az I. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *kolozsvári* pótszárnyparancsnokság és *tordai* szárnyparancsnokság; a II. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *szegei* pótszárnyparancsnokság, a *zombolyai* és *temeskubini* szakasziparancsnokság; a III. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *budapesti* pótszárnyparancsnokság, *egri* szárnyparancsnokság, *kiskunfélegyházi* és 2-ik *miskolci* szakasziparancsnokság; a IV. sz. csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *kassai* pótszárnyparancsnokság, *löcsei* szárnyparancsnokság és 2-ik *eperjesi* szakasziparancsnokság; az V. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *pozsonyi* pótszárnyparancsnokság és 2-ik *nyitrai* szakasziparancsnokság; a VI. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *székesfehérvári* pótszárnyparancsnokság; a VII. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *brassói* pótszárnyparancsnokság, *segesi* szárnyparancsnokság, *kézdí-vásárhelyi* és 2-ik *nagyszombeni* szakasziparancsnokság és a VIII. számú csendőrkörületi parancsnokság alá tartozó *debreczeni* pótszárnyparancsnokság folyó évi május hó 1-ével felállított és szolgálati működését aznap megkezdette.

Kelt Budapestben, 1907. évi június hó 3-án.

Jekelfalussy Lajos, s. k.

Uj őrsők felállítása.

A m. kir. belügyminiszter a folyó évi április hó 8-án kelt 40793/V.-b. számú rendeletével a VI. sz. csendőrkörület területén az alább megnevezett helyeken őrsők felállítását rendelte el, és pedig:

a székesfehérvári szárny területén:

Fejér megye: Zsámló községben, 1 őrmester és 4 csendőrről;

a soproni szárny területén:

Sopron megye: Czinfalva községben, 1 őrmester és 4 csendőrről; és Moson megye: Püski községben, 1 őrsvezető és 4 csendőrről;

a pécsi szárny területén:

Baranya megye: Pélmónostor községben, 1 őrmester és 4 csendőrről;

a szombathelyi szárny területén:

Vas megye: Prosznyákfa községben, 1 őrsvezető és 4 csendőrről;

a kaposvári szárny területén:

Somogy megye: Mike községben, 1 őrmester és 4 csendőrrel;

a zalaegerszegi szárny területén:

Zala megye: Ukk községben, 1 őrsvezető és 4 csendőrrel.

a győri szárny területén:

Győr megye: Táp községben, 1 őrsvezető és 4 csendőrrel; és Veszprém megye: Noszlop községben, 1 őrmester és 4 csendőrrel;

a szekszárdi szárny területén:

Tolna megye: Hidja pusztán, 1 őrsvezető és 4 csendőrrel.

SZEMÉLYI ÜGYEK

Legfelsőbb kézirat.

Ő császári és apostoli királyi Felsége jekel- és margitfalvi Jekelfalussy Lajos m. kir. honvédelmi miniszternek folyó évi június hó 3-án Bécsben kelt legfelsőbb kéziratával a *belső titkos tanácsosi* méltóságot legkegyelmesebben *adományozni* méltóztatott.

Nyugállományba helyezettettek:

1907. június hó 1-ével:

Schachovszky Gusztáv, III. sz. csendőrkerületbeli I. osztályú százados, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfelkeltési szolgálatra is alkalmatlan».

Lakhelye: Budapest.

Lovas Bálint, II. sz. csendőrkerületbeli járásőrmester a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfelkeltési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhelye: Szabadka.

A tényleges szolgálati állományba felvételtek:

1907. június 1-ével:

Orbán János várakozási illetékkel szabadságolt járásőrmester az újlag megejtett felülvizsgálat eredménye alapján mint «szolgálatképes».

Áthelyezettettek:

a m. kir. honvédelmi miniszter folyó évi május hó 28-án kelt 68066/16. és június hó 3-án 5883/eln. sz. rendeleteivel, a belügyminiszter ural egyetértőleg 1907. június hó 1-ével:

Mráz Henrik, VI. sz. csendőrkerületbeli főhadnagy tamási szakasparancsnok, hasonló minőségben ugyan-ezen kerületbe: Szekszárdra;

szentmiklósi és óvári Pongrácz Aladár VI. számú csendőrkerületbeli hadnagy, máramarosszigeti 2. szakasparancsnok hasonló minőségben a IV. sz. csendőrkerületbe: Tamásiba;

Lenhartovics Károly II. sz. csendőrkerületbeli hadapród tiszthelyettes ideiglenes szakasparancsnoki minőségben a IV. sz. csendőrkerületbe: Máramarosszigetre;

Polster Kálmán, IV. sz. csendőrkerületbeli százados, beregszászi szárnyparancsnok, hasonló minőségben a II. sz. csendőrkerületbe: Pancsovára;

Sigmond Lázár, II. sz. csendőrkerületbeli százados, pancsovai szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. sz. csendőrkerületbe: Székesfehérvárra;

Domby Sándor, VI. sz. csendőrkerületbeli százados, székesfehérvári szárnyparancsnok, hasonló minőségben a IV. sz. csendőrkerületbe: Beregszászra; továbbá

Donó Árpád, hadapródtiszthelyettes a dési 2. és

Hausenblasz Oszkár, hadapródtiszthelyettes, a kolozsvári 2. szakasz ideiglenes parancsnoka, mindketten az I. sz. csendőrkerület állományában hasonló minőségben kölcsönösen.

Kinevezettek:

1907. június hó 1-ével csendőr törzsőrmesterekké:

Cseke Lajos őrmester, (rangszám 1.) a IV., *Támbo* György cz. őrmester, (rgsz. 2.) a VIII., *Balázs* Mátyás cz. őrmester, (rgsz. 3.) a IV., *Frank* Mór őrmester, (rgsz. 4.), *Tóth* Antal őrmester, (rgsz. 5.) a II., *Hökkön* József őrmester, (rgsz. 6.) a VII., *Moldvai* Mihály őrmester, (rgsz. 7.) az I., *Putz* Gottfried cz. őrmester, (rgsz. 8.) a II., *Wild* Róbert cz. őrmester, (rgsz. 9.) a VII., *Juhász* Gábor őrmester, (rgsz. 10.) a III., *Buday* Mihály cz. őrmester, (rgsz. 11.), *Farkas* József I. cz. őrmester, (rgsz. 12.) az V., *Tóth* István cz. őrmester, (rgsz. 13.) *Töke* Sándor cz. őrmester, (rgsz. 14.) a II., *Vild* Gyula cz. őrmester, (rgsz. 15.), *Zsigmond* Lőrincz cz. őrmester, (rgsz. 16.) a III. és *Miklós* Ferencz őrmester, (rgsz. 17.) a VII. sz. csendőrkerület állományában.

Előléptettek:

1907. június hó 1-ével:

Takács József, *Hrehus* Mihály, *Figler* András, *Podkoniczky* György. *Horváth* János III., *Szabó* Imre I., *Simánszki* Lukács, *Borka* Gyula és *Krisztián* Tivadar V. számú csendőrkerületbeli csendőr cz. őrsvezetők, őrsvezetőkké.

Okiratilag megdicsértettek:

a m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: *Ladiczky* János, *Mikula* István, *Harai* Tamás járásőrmesterek, *Szalai* Károly, *Szalai* Sándor I., *Onet* Károly, *Ligacs* István, *Hajzer* János és *Polákovics* Ádám cz. őrmesterek, *Karkesz* Nándor, *Hári* József I. *Kolozsvári* Lajos, *Szalai* Mihály, *Bognár* Izidor, *Csölle* Péter, *Simon* János őrsvezetők, *Tóth* Lajos I., *German* Dezső és *Petrovics* Péter cz. őrsvezetők, *Kolozsvári* József, *Körösligeti* Ádám, *Sámuel* János, *Hrímyák* János, *Richtárech* János, *Beléhi* István, *Lazityán* János, *Be-*

szeda Gyula, Bellorbad István, Lacza Adolf esendőr cz. őrsvezetők, végül *Mitána Márton, Szabó István III., Ondreck Vendel, Cseke István, Koronczai József, Klotz Károly, Hildk Ferencz és Sztrétye Demeter* esendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén legutóbbi időben kifejtett kiváló szorgalommal párosult eredményes tevékenységükért;

a m. kir. VI. sz. esendőrkerületi parancsnokság által:

Mihály János cz. őrmester és *Bögi Ignác* cz. őrsvezető II. altiszt, esendőrési szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kiváló szorgalmuk s buzgó tevékenységük által elért számos és közhasznú eredményekért, *Mihály János* cz. őrmester még őrsének rendes vezetése és alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

a m. kir. V. sz. esendőrkerületi parancsnokság által:

Szedlák Ferencz és Handl Ferencz őrsvezetők, *Bujáki János* esendőr cz. őrsvezető, *Gigla Mihály* és *Lengyel Károly* esendőrök, valamint *Princz János* próbaesendőr, a közbiztonsági szolgálat terén legutóbbi időben kifejtett kiváló szorgalommal párosult eredményes tevékenységükért.

Névváltoztatás.

A m. kir. belügyminiszter 1907. évi május hó 5-én 35316/VI-a. sz. alatt kelt engedélyével, *Mikulás István* V. sz. esendőrkerületbeli esendőr, vezetéknévét „*Miklós*”-ra változtatta.

Házasságra lépett:

Majercsik István Sándor, V. sz. esendőrkerületbeli cz. őrmester *Berzényi Bertával*, 1907. évi május hó 18-án, Murányváralján.

Értesítés.

Háromszék vármegye nagyejtai szolgabírói hivatalánál, az irtóki állással járó teendők elsajátíthatása végett, nevezett vármegye alispánja egy altisztet óhajt próbaszolgálatra alkalmazni. Az irtóki állás valószínűleg 1908. év január havában fog megüresedni.

Erről az igazolványos, valamint a tényleges szolgálatuk 12. évében álló altisztek oly hozzáadással értesítendő, hogy a mennyiben a nevezett hivatalnál próbaszolgálatot teljesíteni hajlandók volnának, arra legkésőbb folyó évi június hó 30-ig jelentkezzenek.

Egyuttal a honvédségi Rendeleti Közlönynek 1907. évi április 29-én megjelent „*Szabályrendeletek*” 14. számában 3833. elnöki szám alatt közzétett körrendelet előnyeire is figyelmeztetendő.

PÁLYÁZATOK.

Egy irtóki állás a nagyikindai törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Német, szerb, esetleg román nyelv. Előzetes három havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kezelési teendőkben jártasság. Kérvények a nagyikindai törvényszék elnökéhez 1907. évi július hó 3-ig.

Egy irtóki állás az iglói járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a löcsei törvényszék elnökéhez 1907. évi július hó 3-ig.

Egy irtóki állás a Vas vármegye árvászekénél. Kezdeti fizetés 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Hat havi próbaszolgálat. Négy középiskolai osztály. Vas vármegye főispánjához címzett kérvények Vas vármegye alispánjához 1907. évi július hó 1-ig.

Egy iródatiszti állás a balassagyarmati, esetleg más pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a balassagyarmati pénzügyigazgatósághoz 1907. évi július hó 15-ig.

Több utmesteri állás Bonyhád és Dombóváron Tolna vármegyében. Fizetés pótlékkal 1300 korona, utmesteri iskola elvégzése esetében 1400 korona. Lakpénz 250 korona. Utáltatvány. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Ideiglenes alkalmazás. Kérvények Tolna vármegye alispánjához 1907. évi július hó 3-ig.

Egy irtóki állás a felsővisi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Hat havi próbaszolgálat. Kérvények a máramarosszigeti törvényszék elnökéhez 1907. évi június hó 30-ig.

Egy irtóki állás a máramarosszigeti törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 420 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Telekkönyvi kezelésben jártasság. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Hat havi próbaszolgálat. Kérvények a máramarosszigeti törvényszék elnökéhez 1907. évi június hó 30-ig.

Egy hivatalszolgai állás a szilágyosmlói járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 kor. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a zilahi törvényszék elnökéhez 1907. évi július hó 3-ig.

Egy irtóki állás az alsójári járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a tordai törvényszék elnökéhez 1907. évi június hó 30-ig.

Egy hivatalsszolgái állás az orosházi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a gyulai törvényszék elnökéhez 1907. évi július hó 15-ig.

Egy hivatalsszolgái állás a nagykárolyi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 160 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, esetleg természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a szatmárnémeti törvényszék elnökéhez 1907. évi június hó 27-ig.

Egy szolgái állás a budapesti tudomány egyetemén. Fizetés pótlékkal 700 korona. Ruhailletmény 100 korona. Természetbeni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Számolás. Ideiglenes alkalmazás. A véglegesítés az alkalmazástól tétetik függővé. Kérvények a budapesti tudomány egyetem Rektor Magnificusához 1907. évi július hó 4-ig.

Egy hivatalsszolgái állás a beregszászi pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 180 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a beregszászi pénzügyigazgatósághoz 1907. évi június hó 26-ig.

Egy irnoki állás a halmi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a szatmárnémeti törvényszék elnökéhez 1907. évi június hó 21-ig.

Egy fogházormesteri állás a sátoraljaújhegyi ügyészségnél. Fizetés pótlékkal 1000 korona. Lakpénz pótlékkal 180 korona, esetleg természetbeni lakás. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Lehetőleg két nyelv. Kérvények a sátoraljaújhegyi ügyészséghez 1907. évi június hó 22-ig.

Egy irnoki állás a színérváraljai járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyv vizsga. Kérvények a szatmárnémeti törvényszék elnökéhez 1907. évi június hó 21-ig.

Egy fogházfelügyelői állás a kolozsvári ügyészségnél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Természetbeni lakás. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a kolozsvári ügyészséghez 1907. évi június hó 24-ig.

Egy hivatalsszolgái állás a tokaji járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz pótlékkal 180 kor., esetleg természetbeni lakás. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a sátoraljaújhegyi törvényszék elnökéhez 1907. évi július hó 5-ig.

Hat iskolaszolgái állás az orsz. zeneakadémiánál. Törvényszerű fizetés és lakpénz. Magyar nyelv szóban és írásban. Színházi díszletek, ruházat, hangszer-kezelésben, könyvtári szolgálatban való jártasság, hangjegyszeret előnyt nyújt. Személyes jelentkezés. A vallás és közoktatási miniszterhez címzett kérvények az orsz. zeneakadémia igazgatóságához 1907. évi június hó 25-ig.

Egy hivatalsszolgái állás a nagyhalmágyi járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 180 kor. Ruhailletmény 100 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Német és román nyelv. Kérvények az aradi törvényszék elnökéhez 1907. évi július hó 5-ig.

Egy utmesteri állás Sopron vármegyéjénél. Fizetés 1200 korona. Lakpénz 200 korona. Utistálatny. Kérvények Sopron vármegye alispánjához 1907. évi június hó 30-ig.

Egy hivatalsszolgái állás a köhalmi esetleg más járásban. Fizetés 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény 80 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Nagyküküllő vármegye alispánjához 1907. évi június hó 24-ig.

A m. kir. honvédelmi miniszteriumnál megüresedett és évi 800 (nyolczszáz) korona fizetéssel, évi 100 (egyszáz) korona személyi pótlékkal, évi 240 (kettőszáznegyven) korona lakpénzzel, évi 60 (hatvan) korona lakpénzpótlékkal és évi 100 (egyszáz) korona ruhailletménnyel javadalmazott egy könyvnyomtatásügyi állásra pályázat hirdettetik.

Pályázótól megkívántatik: a magyar honosság, a magyar nyelv ismerete szóban és írásban, ép, erőteljes testalkat, s a könyvnyomtatás teendőiben való jártasság.

Az 1873. évi II. törvényekkel értelmében polgári alkalmazásra jogosított igazolvánnyal ellátott altisztek elsőbbségi igényenl bírnak.

A sajátkezűleg írott pályázati kérvények a m. kir. honvédelmi miniszterium elnöki osztályánál bezárólag 1907. évi június hó 20-ig.

A szamosvölgyi vasút részvénytársaságnál 520 korona fizetéssel javadalmazott egy pályafőri állás.

Természetbeni egyenruházat.

Feltételek: Magyar nyelv szóban és írásban. Egy havi próbaszolgálat. Vasuti őri vizsga; továbbá

egy pályafelügyelő gyakornoki és

négy állomásfelügyelő gyakornoki állás.

A végleges kinevezés elnyeréséig a pályafelügyelő gyakornoki állás 2 kor. 40 fillér, az állomásfelügyelő gyakornoki állás pedig 2 korona napibérrel van javadalmazva.

Feltételek: Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai vagy ezzel egyenértékű iskolai végzettség. Hat havi próbaszolgálat. Ezeken kívül:

pályafelügyelő vizsga (csak műszaki csapatoknál kiépített altisztek pályázhatnak, illetőleg táviradi, forgalmi és kereskedelmi vizsga.

Kérvények a Szamosvölgyi vasút igazgatóságához (Dés) 1907. évi június hó 20-ig.

Egy irodatiszti állás a sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a sepsiszentgyörgyi pénzügyigazgatósághoz 1907. évi június hó 30-ig.